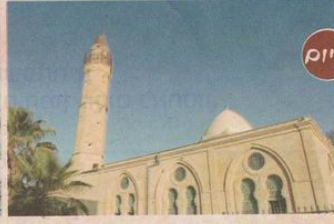

sk

היום

צילום בארבעת המועצה לשימור מנצ'ה וארבעת התיישבות - ועדת שימור בארבעת הדרום

המסגד

עתידי שנוי במחלוקת

היסטוריה: המסגד נבנה בשנת 1906 כשהאבנים לבנייתו הובאו מחורבות העיר הנבטית הלוצה והובלו כל הדרך לבאר-שבע, בה הן סותרו מחדש כדי לתאימן לבנייה. המסגד שנבנה היה ממואר וגדול מדי לצרכי העיר באותה תקופה. מרח המניסה הוביל לעיר פתוחה ואי מחוץ מעבר דרכו נכסים למבנה הסגור. באולם התפילה מקובעים חלונות גדולים וכמה מראות. למסגד צריח ממוקם ואילו מובילים 97 מדרגות. מעל למניסה המרכזית הוטבע סמלו של הסולטן עבדול חמיד.

המסגד שימש את תושביה של העיר עד מלחמת העצמאות, ונאחר ולא נשארו לאחר מכן מתמללים, נפתח במקום בשנת 1953 מוזיאון הנגב, בו מוקמה תצוגה היסטורית של העיר באר-שבע שהתקופה הכלכליתית ועד ימינו. שימוש עכשווי: בשל סכנת התמוטטות לסגר המבנה לפני שנים אחדות. כיום, סוגיית עתידו של המסגד עומדת לפתחו של בני. האגודה לאיכות הברואים וארגונים אסלמיים אחרים דורשים לפתוח את המבנה כדי שיישמש למנילה. מסגד, עיריית באר-שבע מסרבת לדרישות הללו והיא משפצת את המבנה בימים אלה כדי שיהפוך לחלק ממרחם מוזיאון הנגב.

ישן מול

היום

sk

בית משפחת דרורי

מהחייילים האוסטרליים לעובדי "סולל בונה"

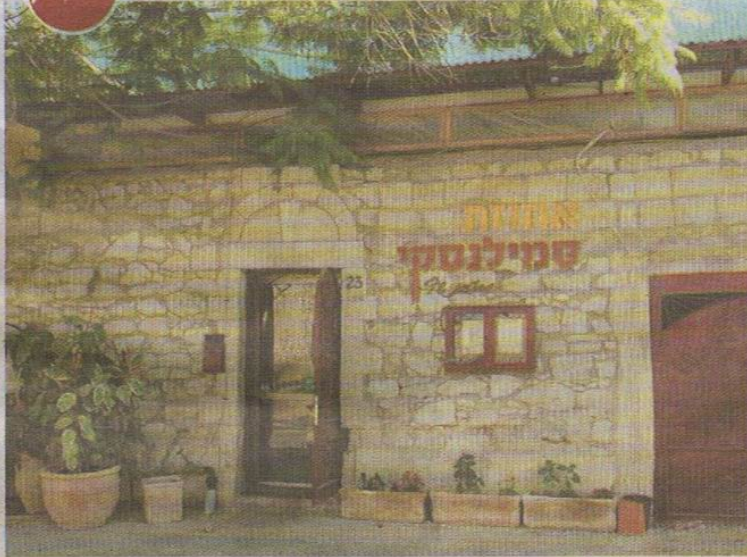
היסטוריה: הבית ברחוב סמילנסקי 3, שמצוי במית הרחובות סמילנסקי וטרומפלדור הוקם בשנת 1914. מיד לאחר מלחמת העולם הראשונה, שוכנו לתחום אוסטרלים מתחבא הבריטי כדי שישינו על הכניסה לעיר מכיוון נחל באר-שבע. באחד המבנים בחדר נמצאה ונחשפת תורת עמוד בינאטית שנובעת שם על ידי בניו הבית שנבנה כאמור ב-1914. על גג הבית הוקם בשנת 1950 מגדל מים הקיים עד היום (היחיד בעיה דאז) הבית שימש מיד לאחר כיבוש באר-שבע, באוקטובר 1948, את עובדי חברת "סולל בונה" שהגיעו אחרי לחמיי הטיבת הנגב, כדי לחקם את המעבדות, ובשלב מאוחר יותר את השכונות.

עבודת שימור: הבית עבר תהליך של שיחזור, שימור ושיקום לצורתי התורכית המקורית. חלקים גדולים של הטיה הוסרו עד לשכבת האבן, קשתות נפתחו מחדש, חלונות מקשרים בין החדרים שנפרצו, כותרת העמוד הבינאטי נחשפה, וסורגים מקוריים הוחזרו למקומם.

שימוש עכשווי: בשנת 1975 רכשו את הבית אילנה וגואל דרורי, ומאז משפחת דרורי ממשיכה לגור שם, לשחזר ולשמר את הבית עד היום.

חדש

היום

ישן מול חדש

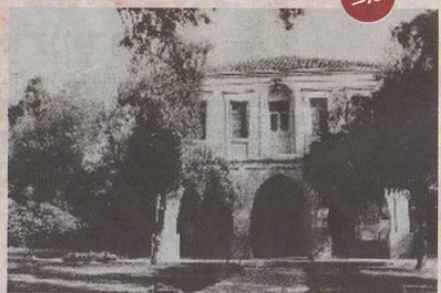
אחוזה סמילנסקי

מחנה צבאי שהפך למסעדה

היסטוריה: המבנה הוקם בשנת 1914 והשתכנו בו חיילים אוסטרלים ובריטים שהיו חלק מכוח לוחמים שמטרתו היתה להגן מפני פלישה מכיוון מזרח. המבנה הוא אחד מתוך סדרה של מבנים מימי התורכים ברחוב סמילנסקי המתחדש. **תוכניות שימור:** עוד בשנות השבעים המוקדמות של המאה העשרים, תכננו קברניטי העיר לשקם את המבנה ואלה הנמצאים לידו. המבנה שופץ מספר פעמים, מראהו המיוחד של המבנה, החלונות הארוכים עם הקשתות והאבנים המיוחדות, עושים אותו למבנה ייחודי. **שימוש עכשווי:** כיום, המבנה משמש את מסעדת 'אחוזה סמילנסקי היוקרית, שעברה אליו לפני מספר שנים.

היוזם

sk

צילום בארבעת המועצה לשימור מבנים ואתרי ההיסטוריה - ועדת שימור באר-שבע והדרום

מוזיאון הנגב

מעונו של המושל התורכי זוכה למבקרים

היסטוריה: הבניין נבנה בשנת 1906 ושימש למגורי משפחת המושל התורכי ולקבלת קהל. לאחר כיבוש העיר על ידי הכוחות הבריטיים בשנת 1917, המשיך הבניין לשמש כמעון המושל. בשנת 1938 הפך לבית ספר לבנות. לאחר כיבוש העיר בשנת 1948 במבצע 'יואב' שימש הבניין את צה"ל עד שנת 1950, אז נוסדה עיריית באר-שבע אשר השתמשה במבנה כבית העירייה הראשון של העיר תחת שלטון ישראל.
עבודות שימור: לאור מצבו הרעוע של הבניין, היה צורך לבצע עבודות שימור מקיפות בבניין. הוחלט לשקם את מבנה בית המושל תוך שמירה על האלמנטים המיוחדים. על מנת להתאים את המבנה לתפקידו כמוזיאון וכמבנה ציבור מודרני, הוחלטו ונוספו מערכות חדשות של חשמל, תאורה, תקשורת, מיס, בויב, בקרת אקלים, מערכת התראה והגנה וכן מערכות גילוי וכיבוי אש. גם השטח מסביב למבנה שוקם ושופץ.
שימוש עשוי: כיום משמש המבנה כמוזיאון הנגב בו ישנם מוצגים לא מעטים בעלי ערך היסטורי, והוא מתוח למבקרים שמגיעים לא רק מבאר-שבע, אלא מכל רחבי הארץ. במתחם המוזיאון נערכות הופעות מוזיקליות ואחרות.

ההליכי ההתחדשות לא פסחו על העיר העתיקה של באר-שבע ■ המבנים ההיסטוריים המיוחדים הפזורים במיתחם הם עדות למורשת שנשתמרה מתקופות קדומות ■ חלק מהם השתמרו ועברו מתיחת פנים ברוח הזמן ■ מצא את ההבדלים

יעקב לוי // צילומים: שי שמואלי, הרצל יוסף

היוזם

sk

צילום: דודו טייטלמן

בית פרץ לוזון

בית ההיסטוריון שהפך לחברת בנייה

היסטוריה: מדובר בביתו של עארף אל עארף שהיה היסטוריון ועסקן ציבורי, וכיהן כמשל נפת העיר בשנות השלושים של המאה העשרים. הוא כתב סדרת ספרים על ערביי הארץ, הוא בנה את ביתו הפרטי בין השנים 1937-1938 מאבן מיוחדת, אדמנית, שהובאה מאיזור ירושלים. לאחר עיבודו של עארף אל עארף את באר-שבע ב-1939, ביתו הושכר ושימש למגורים לאישים רבי מעלה במינהל הנפה ובמשטרה. כשכוחות בריטיים שרו בבאר-שבע, הונגרו בבית המפקד הצבאי המצרי, ולאחר כניסת כוחות ישראל שירת הבית את משוררי הממשל הנבאלי. תושבי באר-שבע המירו את המקום במשך שנים, כשנמנה הבית שימש כעסקמת, שם נכבדו דברי חלב וסדוויצ'ים.
עבודות שימור: המבנה שופץ ושוחזר בדומה למראו העתיק והמקורי. המבנה נחשב לאחד הופים בעיר העתיקה, תן בשל אופי הבנייה המיוחד ותן בשל שילוב ישן וחדש, שמשווה למבנה מראה מרהיב ומיוחד.
שימוש עשוי: בשנת 2003 נוכר המבנה על ידי משרד הביטחון לחברת הבנייה 'זאחיים פרץ לוזון'. מאז הפך למשרדי החברה.

ארגון הנכים

גלגוליו של בית הקונסול

היסטוריה: המבנה שימש בימי המנדט הבריטי את מיופה הכוח של בריטניה ואת הקונסול. המבנה המיוחד נבנה בימי התורכים ושימש משרדים והתקיימה בו פעילות הקישור והתיאום. **עבודות שימור:** המבנה שופץ בתחילת העשור בשיתוף פעולה של מספר גופים. **שימוש עכשווי:** המבנה עבר מיד ליד במשך שנים. התקיימו בו פעילויות נוער, אחר כך שימש כגן ילדים. לאחר השיפוץ נמסר המבנה לארגון נכי תאונות עבודה ואלמנות תאונות עבודה. כיום פועלים בו משרדי ארגון הנכים.

מזווית אישית // יריב איתני

יריב איתני, שף והבעלים של מסעדת 'אחוות סמילנסקי', החליט לפתוח את המסעדה שלו בעיר העתיקה אחרי ששב מאמסטרדם, פריז ועבר במסעדת 'רפאל' בתל אביב. איתני: "החלטתי לפתוח מסעדת גורמה בעיר ובחרתי במקום כי היא הכי התאימה לאווירת רחוב עתיק, מדרחוב עם אווירה שונה לאירוח. שמעתי גם שהמבנה שימש בעבר מפגש תרבו' תי לאומנים צעירים".
איתני הקפיד שלא לפגוע ביסודות המבנה. "קירות האבן היפיפיות נשארו, הריצוף והפסי- פס האותנטי נשארו במקומם, הקשתות היפות וכל מה שמסמן חצר תורכי, קיים".
אתה מקבל תגובות?
"כל מי שנכנס נפעם כל פעם מחדש מהמבנה. בנוסף לאוכל כמובן, האורחים תמיד שמחים שיש מקום כזה מיוחד בארץ, משומר ומרתק. הם נשארים פעורי פה בכניסה".
אתה הושב שבדאי לשמר מבנים עתיקים נוספים?
"ודאי, לשמר ולהשאיר כי זה נתון הגדרה מוכתבת לאזור מסוים ולעיר העתיקה כאחד. בנייה ייחודית תמיד מעניינת ומושכת, וזה משנה את האווירה. לא מרכז קניות".

■ שרון דינר